

BEKAS

Nika Jurman

Kurdski film *Bekas* (2012) je drugi celovečerec režiserja Karzana Kaderja. Zgodba dveh bratov, ki želita zapustiti domače mesto in se podati v Ameriko, ima kar nekajkrat priložnost postati ganljiva drama, a se ob potencialno tragičnih prelomnicah odloči zaviti po bolj utrjeni in varnejši poti mladinskega filma.

Zana (7 let) in Dana (10 let) ujameta delček Supermana v lokalni kinodvorani in Amerika ju pritegne z vsem svojim bliščem. Potrebno je le zaslužiti nekaj denarja in dobiti potne liste, obljubljeni dežela pa ju po njunem mnenju tako ali tako čaka le nekaj ulic stran. Tam bosta srečala Supermana, ki govori vse jezike in ki bo rešil vse njune probleme. Zana pripravlja seznam ljudi, ki so jima naredili krivico in glede katerih mora Superman nedvomno ukrepati. Na prvem mestu se znajde Sadam Hussein, na drugem lokalni huligan Ari, na tretjem občasno tudi starejši brat Dana.

Besedo *bekas* prevajajo različni viri različno; nemoč, osamljenost, v kontekstu Kaderjevega filma tudi »brez staršev« in »brez doma«. Prav otroško nemoč včasih z začudenjem in včasih s humorno sprijaznenostjo posredujeta oba protagonista. Kljub idejno zanimivi zgodbi pa pusti predvidljiva izpeljava dogodkov gledalca ravnodušnega, še posebej ob neprepričljivem ravnanju nekaterih tipiziranih likov (po »kalupu za modre starce« narejen starec, brezsrčni vojak itd.). Po drugi strani velik potencial pokažeta oba glavna igralca, zelo prepričljiv in zabaven je predvsem nastop mlajšega brata Zane v nasprotju s prehitro odraslostjo starejšega Dane.

Zanimivi so paradoksalni preobrati, ki se svoje ironije morda niti ne zavedajo v celoti – tako se med prvimi preprekami na poti do Supermana znajde ravno kamion kokakole. Zabavno mešanico ameriških kulturnih referenc otroci ponotranjijo in kot gesla vzklikajo na ulici, a nanje seveda ne gledajo kot na drobce taiste kulture, ki vzdržuje vojno stanje izropane dežele. Tako se na pot k Supermanu fanta podata na osličku Michaelu Jacksonu in s kokakolo nazdravita med peščenimi sipinami.

Prikupni »Disney« zasuki, intenzivnost ameriške kulturne kolonizacije in National Geographic estetika dajejo Kaderjevemu celovečercu lahko in privlačno noto. »Otroški film ceste« ne prikazuje navad tamkajšnjih prebivalcev in še manj daje (pričakovano) sliko vojnega Iraka. Politična plat je prikazana subtilno, preko resnice otroka, ki ni nič manj pomembna od resnice odraslega.

TRGOVINICA ZA SAMOMORE

Urban Zorko

Nekje v bladerunnerjevskem megalopolisu prihodnosti (ki je tokrat videti kot omladni približek Manhattan na deževno popoldne) vlada neskončna kriza. V svetu, kjer človeška telesa dežujejo z nebotačnikov, živijo depresivni Tuvachejevi, dediči donosnega posla: trgovinice s pripomočki za samomor. So v žalostnem pričakovanju novega depresivca: a rodi se Alan, dete z grozljivo hibo. Optimist je.

Patrice Leconte je v svoj prvi animirani celovečerec *Trgovinica za samomore* (Le magasin des suicides, 2012) adaptiral precej uspešen roman Jeana Teuléja (2008). V priredbah izkušeni Leconte – spomnimo na *Gospoda Hireja* (Monsieur Hire, 1989) – se je lotil predloge, ki se boječe spogleduje z aktualnostjo: posel ženeta gospodarska in podnebna kriza. To je svet, kjer ni zastoj niti bridki konec.

Pisatelj se po vsem sodeč ni zavedal, da premisa še ne naredi dobrega romana, saj bi ga zlahka zgostili v kratko zgodbo, in film je podedoval izvirni greh predloge: luknje (ne)artikulirane fabule krpa z utrujajočim, naivnim navdušenjem nad lastno ekspozicijo: kot da pred tem ne bi bilo Adamsovih, Tima Burtona in mehiškega Día de muertos.

Trgovinica je nastavljena na ritem povprečnega Pixarjevega muzikala, a brez relevantne vsebine je ta tempo moteč, songi so povprečni. Scenarist (Leconte) in pisatelj sta namreč stavila na nekaj »samoumevnih« dejstev: da bo obrnjena premisa sveta sama po sebi zagotovila strukturo in razvoj; to, da je smrt smešna, je popolnoma novo in neskončno fascinantno; vsak za silo komičen gag prenese trikratno repetitijo in ostane enako komičen.

Film buhti od avtorjevega optimizma in uspešno skriva avtorska jajca – identiteta in primarno občinstvo sta nedoločena. Z nekaterimi spremembami (v nasprotju z romanom se film odloči za tendenčni happy end) pogleduje proti mlajši publiki, a to ni bil namen režiserja, ki je, ironično, snemal »obenem subverziven in družinsko usmerjen« film, ki je »obenem politično nekorekten, a dostopen vsakomur«. Iz oksimorona se je skotila absolutna korektnost. In nezmožnost v variiranju tematskega izhodišča. *Trgovinica* še najbolje deluje, ko se odmika romanu, npr. v prizoru, kjer Alan svoje prijatelje »časti« s striptizom svoje sestre. Medtem načeloma brezhlebnost animacija ostaja na ravni situacijske komike, ujete v okvir treh zguljenih štosov.

Trgovinica za samomore je navkljub temu primer povsem gledljivega frankofonega mainstreama. Če bi bila univerzalna korektnost cilj in merilo, bi bil popoln uspeh: iz povprečne literature je nastal nezanimiv, natrpano animirani debut režiserja, ki ga je kljub drugačnim napovedim takoj spet odneslo v igrani film.